

бликації „русского исторического общества“ в Москві (1863 — 1870), и обіймає усі праці на сім поли, рускі (Шашкевича и др.) и польско-рускі (Wacława z Oleska: Piśni ludu ruskiego w Galicyi Lw. 1833 и Żegoty Pauli Lwów 2 т. 1839 — 1840). — Словар німецько-руський зложив проф. Партицкий (1867), граматнку руску Головацкий, Осадца. Історію княжества Галицького и Волинського писали Зубрицкий (по польски и по великорусски), проф. Шараневич, проф. Петрушевич (не професор, але крилошанин — прим. пер.). Історію Червоної Руси, у параллелі з історією других Русей, зложив трудящий публіцист Дідицкий. На згадку заслугоють ще поезиі и новелі Маркіяна (очевидно помилка, повинно-б здається, стояти: Володимира) Шашкевича, Заревича, Данила Млаки, Згарського, Лучаковського, драматичні проби Дениса з над Серета и др. Але сказати треба, що реалістичний спосіб зобразованя дійсного життя слабо ще прийнявсь у галицьких писателів: вони (як и другі писателі аналогічних напрямків літературних) надто гребуть у минувшости и займаються віршованем тематів дуже вже перебитих и деклямаціями, хоч и на темати гідні, але все ж деклямаціями, нето що поезія, котра-б відповідала нашому часови, значить щоб сягала своїми образами и проблемами у глибини людського життя в суспільности.

Великий талант (il maggior t.) між поетами и новелістами галицько-руськими виявив Федькович у своїх поезіях (3 т. 1861 — 1870) и кількох новелях з життя жителів Карпат, друкованих в Правді (1867). Федькович, рівно як и Шевченко, вийшов з селянської родини на Буковині; служив у війську — з своїм полком був теж и в Італії — и єсть чоловіком, „котрий сам з себе зробився“, а будучи зовсім самоуком, взнісся до незвичайної величности и благородности идей. У своїх лучших віршах и піснях малює він життя жовняря, сумує над кривдами політичного и соціального життя, творить гарні образи свої гарної, родимої країни. Але, на нещасте, и Федькович також не з'умів рішучо вибратись на дорогу правдивого реалізму в зобразованю соціального життя, хоч по єго новелях можна було много надіятись. В послідні роки він сам себе повторює, наслідує Шевченка до переситу, и — то наслідує не у добрім, але и у тій єго многословній деклямації, у єго фразелогії трохи мистичній, або пише драми без ніякої реальної гадки (Добуш) або такі парафрази чужосторонєских комедій, як єго фразка (buffonata) на темат Шекспірового „Уговкованя химерної“ (Правда 1872), у котрій руский автор перегонив грубий гуморизм XVI. віку по за всі границі правдивости. В посліднім часі Федькович приготував перевід

Макбета, и з поручення товариства „Просвіти“, о котрім поговоримо пізнійше, працює над видавництвом книжок народних.*)

Національний рух літературний між Русинами в Галичині росте также з кождим роком, помимо усіх перепон, из котрих, поминувши застоюність идей руского (гр. кат.) клєру, головнійші от які: перешкоди ставляні пануючими в Галичині Поляками, двулицевість бюрократії австрійскої, котрій одного дня подобається протєгувати розвії народній рускій, другого приходить страх перед получєньм своїх Русинів з шизматиками в Росії. Хоч и рівноправність усіх народностей стілько разів проклямовано в Австрії, такой рускій елемент, зложеній у більшости з сільского населєня, поїв греко-католицьких и трохи міщан и урядників, не висвободився ще від супремачії польскої, скріпленої ще недавно конституцією з 1867 р. До тепер ще истнують в Галичині середновічні привилєгії шляхти, приміром: монополь горівки, именоване священників (се-б то „пропінація“ и „презента“ — и. п.) и др. Сойм провінціональний, у котрім, на підставі нерівного для селянскої кляси виборчого статуту, Русини завсїгди в меншости, и начальна Рада шкільна не допускають руского викладу в гімназиях, з вїмкою низших кляс одной

*) Не можемо скінчити бібліографії рускої поезії и новелі в Галичині не спімнувши о новелях, котрі писав по німецки якийсь - то Сахер-Масох, а котрі тепер *Revue des deux Mondes* з пильністю, гідною ліпшої справи, друкує по французки, під написом: *Récits de la Galicie* або *Récits de la petite Russie* (*Don Juan de Colomea, Dmitri Balaban, Marcella*). Честну редакцію великого французского журналу змістификовано, и вона на відворот містифікує, мимохіть, своїх читателів обоїх половин землі, представляючи Сахер-Масоха яко „малорусского писателя-реаліста.“ Именем рускої публіки можемо упевнити шановний журнал, що ані таких боярів, як *Don Juan de Colomea*, ані графів, котрі сільским дівчатам читають пісні Кольцова, Мертвья души, Онїгина, и переводять для них Фавста на мову малоруских селян, як се робить гр. Комаров, не ма зовсім в Галичині, де всі шляхтичі — Поляки; и що такі сцени, лишєні всякого здорового розуму, які діються між гр. Комаровим и Марцелєю (особливе стор. 120 — 133) неможливі на обоїх половинах світа, а не то в Галичині, — и на конєць що філософія Сахер-Масоха, котра по думці *Revue de deux Mondes* представляти має дух національний рускій, малорускій, не єсть ніщо инче, як малченє німецкого бурша, котрий, маючи *Katzenjammer*, між двома публічними маскарадами в *Diana-Saal* у Відни перечитав одну сторону Шопєнгауєра „Сучасного Будиста“. *Revue des deux Mondes*, маючи між своїми сотрудниками Турґєнева, котрий перевів лучші новелі малорускі, могла би роздобути собі ліпших информаций о Малоруси, о народнім дусі и реалізмі рускім. Пр. Укр.